



EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 21.11.2003
KOM(2003) 702 slutlig

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN
TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET OCH
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN**

**Första rapporten om tillämpningen av Europaparlamentets och rådets
direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på
informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden
(”Direktiv om elektronisk handel”)**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	INLEDNING.....	3
2.	EKONOMISK OCH TEKNISK UTVECKLING INOM E-HANDELN.....	4
3.	INFÖRLIVANDET AV DIREKTIVET	6
3.1.	Tidtabell för införlivandet.....	6
3.2.	Form och innehåll	6
3.3.	Uppföljning	7
4.	TILLÄMPNINGEN AV DIREKTIVET.....	8
4.1.	Den inre marknaden	8
4.2.	Etablering och informationskrav.....	9
4.3.	Kommersiella meddelanden.....	9
4.4.	Reglerad yrkesverksamhet	10
4.5.	Avtal ingångna på elektronisk väg.....	11
4.6.	Mellanhänders ansvar.....	12
4.7.	Förfaranden för anmälan och avlägsnande av innehåll.....	14
4.8.	Uppförandekoder och tvistlösning utanför domstol.....	16
4.9.	Nationella kontaktpunkter.....	17
5.	INTERNATIONELLA ASPEKTER	18
5.1.	Internationell utveckling inom e-handeln	18
5.2.	Utvidgningen.....	19
6.	UTVÄRDERING AV VINSTERNA MED DIREKTIVET	19
7.	HANDLINGSPLAN FÖR UPPFÖLJNINGEN AV DIREKTIVET	20
7.1.	Säkra en korrekt tillämpning av direktivet.....	20
7.2.	Främja administrativt samarbete mellan medlemsstaterna	20
7.3.	Spridning av information till företag och medborgare.....	20
7.4.	Övervaka den politiska utvecklingen och kartlägga behov av ytterligare åtgärder ...	21
7.5.	Främja internationellt samarbete och lagstiftningsdialog	21
8.	SLUTSATSER.....	22

1. INLEDNING

Denna rapport är den första utvärderingen av hur direktiv 2000/31/EG om elektronisk handel¹ (nedan kallat direktivet) har införlivats och tillämpats och vilken inverkan det haft. Rapporten bygger både på kommissionens erfarenheter och på feedback från medlemsstaterna, branschen, yrkes- och konsumentorganisationer och andra berörda parter om deras erfarenheter av direktivet. Eftersom det har gått relativt kort tid sedan direktivet antogs och införlivades är erfarenheterna naturligtvis begränsade, men de visar att direktivet har haft avsevärda och positiva effekter på e-handeln i Europa. Tillsammans med direktivet om ett informationsförfarande beträffande informationssamhällets tjänster² – varigenom ett förfarande införs som ger kommissionen möjlighet att bedöma om förslag till nationell lagstiftning är förenliga med gemenskapsrätten – skapar direktivet en klar ram för den inre marknaden som gör att e-handeln kan växa över de nationella gränserna.

Arbetet på gemenskapsnivå för att främja e-handeln inleddes tidigt med kommissionens meddelande från 1997 ”Ett europeiskt initiativ inom europeisk handel”³. Då uppställdes ett klart mål om att skapa ett konsekvent EG-regelverk för e-handeln före år 2000.

Vikten av detta underströks av Europeiska rådet vid mötet i Lissabon 2000, då ett nytt strategiskt mål för EU uppställdes för de därpå följande tio åren, nämligen att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi. Vid Lissabonmötet framhölls att både medborgare och företag måste ha tillgång till en billig kommunikationsinfrastruktur i världsklass och ett stort utbud av tjänster och att förverkligandet av Europas hela e-potential är avhängigt av att det skapas villkor så att den elektroniska handeln och Internet kan växa.

Direktivet antogs strax efter Europeiska rådets möte i Lissabon och ligger helt i linje med detta mål. Det undanröjer hinder för tillhandahållandet av Internettjänster över gränserna på den inre marknaden och det skapar klara och tydliga bestämmelser för både företag och medborgare. Detta gynnar de europeiska tjänsteleverantörernas konkurrenskraft och innovation och stimulerar sysselsättningen. Direktivet bidrar även till det fria flödet av information och yttrandefriheten i EU.

Med direktivet skapas ett överskådligt och flexibelt regelverk för e-handeln; endast de element omfattas som verkligen är nödvändiga för att säkra en väl fungerande inre marknad för e-handeln. Direktivet är utarbetat på ett teknikneutralt sätt så att det inte kontinuerligt

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (”Direktiv om elektronisk handel”), EGT L 178, 17.7.2000, s. 1.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG av den 20 juli 1998, EGT L 217, 5.8.1998, s. 18. Den 13 februari 2003 antog kommissionen en rapport till Europaparlamentet och rådet med en utvärdering av tillämpningen av direktiv 98/34/EG på området informationssamhällets tjänster (KOM(2003) 69). I rapporten framhålls fördelarna med förfarandet, vilket bekräftar att direktivet är ett värdefullt och effektivt instrument för den inre marknaden på detta nya ekonomiska område.

³ KOM(97) 157 slutlig, 16.4.1997.

skulle behöva anpassas till ny utveckling.⁴ Det gäller för en mängd olika tjänster som tillhandahålls på Internet ("informationssamhällets tjänster"), från tidningar och specialiserade nyhetstjänster (t.ex. företagsinformation och finansiell information), onlineförsäljning av olika produkter (böcker, hårdvara, programvara, läkemedel osv.) till finansiella tjänster (Internetbanker, Internetmäklare). De senare är särskilt viktiga, eftersom de är speciellt lämpade att tillhandahålla över gränserna, som kommissionen konstaterar i sitt meddelande om elektronisk handel och finansiella tjänster⁵. Direktivet gäller övergripande för alla områden av lagstiftningen som rör tillhandahållande av informationssamhällets tjänster, oavsett om det rör sig om offentligt rättsliga, privaträttsliga eller straffrättsliga aspekter. Det gäller vidare på samma sätt för både e-handel mellan företag och för e-handel från företag till konsument.

Hörnstenen i direktivet är inre marknads klausulen, som skapar den klarhet angående rättsläget som leverantörerna av informationssamhällets tjänster behöver för att kunna erbjuda sina tjänster inom hela EU. Med bestämmelserna om mellanhänders ansvar införs klara och tydliga regler för tjänstelevererande mellanhänder, vilket bidrar till att säkra tillhandahållandet av deras tjänster på Internet. Direktivbestämmelserna om krav på information och öppenhet, reglerna om kommersiella meddelanden och de grundläggande principerna för avtal som ingås på elektronisk väg sörjer samtidigt för höga krav på agerandet vid Internethandel i alla medlemsstater, vilket även ökar konsumenternas förtroende.

Eftersom direktivet var ett av de första rättsinstrumenten som behandlade en rad olika rättsliga aspekter av e-handeln och skapade en sammanhängande uppsättning rättsregler för e-handeln som sådan, har det väckt stor uppmärksamhet bland lagstiftare på internationell nivå och fungerar nu som modell vid nationella, regionala och globala lagstiftningsinitiativ.⁶

Parallellt med att regelverket införs fortsätter arbetet på europeisk nivå för att främja utvecklingen av e-handeln och e-förvaltningstjänster. Kommissionen har i sin handlingsplan eEurope, som antogs 2002, fastställt en sammanhängande strategi för det fortsatta arbetet med att förverkliga de mål som ställdes upp av Europeiska rådet i Lissabon.⁷

2. EKONOMISK OCH TEKNISK UTVECKLING INOM E-HANDELN

Trots nedgången inom e-ekonomin ökar e-handeln stadigt inom EU. Successivt blir de framgångsrika affärsidéerna på Internet fler och fler, t.ex. elektroniska marknadsplatser, plattformar för handeln mellan företag och finansieringstjänster via Internet. Internetanvändningen ökar snabbt. Antalet europeiska Internetanvändare beräknas redan uppgå till 185 miljoner.⁸ Sedan direktivet antogs har andelen hushåll med fast Internetuppkoppling i EU ökat från 18 % under 2000 till 43 % i november 2002.

⁴ Tekniska tillämpningar (WAP eller PDA) som gör det möjligt att få tillgång till innehållet med hjälp av en speciell enhet är t.ex. inte en "ändring av information" i den mening som avses i artikel 12, utan endast en "teknisk specifikation av innehåll".

⁵ KOM(2001) 66 slutlig, 7.2.2001.

⁶ FN:s kommission för internationell handelsrätt hänvisar till direktivet i sitt pågående arbete om elektroniska avtal, jfr den senaste rapporten från det 41:a mötet i arbetsgruppen om e-handel som finns på adressen <http://www.uncitral.org/en-index.htm>; Mercosur för en regelbunden dialog med kommissionen om rättsliga aspekter av e-handel.

⁷ Vad gäller forskning och utveckling se även Europeiska kommissionens arbetsprogram 2003-2004 för informationssamhällets teknik. Finns på adressen <http://www.cordis.lu/ist>.

⁸ Källa: Interactive Advertising Bureau UK, 2002, <http://www.iabuk.net>. Denna siffra beräknas av eMarketer öka till 190 miljoner i slutet av detta år, <http://www.europemedia.net>.

Internetanvändningen bland företagen är naturligtvis mycket större. Till och med bland småföretagen (0-49 anställda) hade 84 % tillgång till Internet under 2002. Omkring 70 % av företagen i EU har en egen webbplats.⁹ Över två tredjedelar av de små och medelstora företagen använder Internet som ett verktyg i sin verksamhet. Internet har stor betydelse för att de skall kunna öka sin konkurrenskraft och ta fram nya varor och tjänster.

Sedan direktivet antogs har potentialen inom e-handeln dessutom ökat tack vare den tekniska utvecklingen av bredbands- och multiplattformssåtkomst, dvs. möjligheten att koppla upp sig till Internet på andra sätt än med hjälp av en persondator, t.ex. digital-tv och tredje generationens mobiltelefoner.¹⁰ Denna utveckling öppnar upp för en mängd olika nya möjligheter för Internettjänster. Nya tjänster och tillämpningar och nytt innehåll kommer att skapa nya marknader och förutsättningar för att öka produktiviteten och därmed tillväxten och sysselsättningen i hela ekonomin. De kommer också att göra informations- och kommunikationsverktyg mer lättillgängliga för både medborgare och företag.¹¹

För närvarande utgör e-handeln endast 1-2 % av detaljhandeln i EU, men utsikterna för tillväxt är lovande: julhandeln via Internet 2002 ökade med 86 % jämfört med året innan. Endast ca 12 % av företagen har Internetförsäljning; turism, finansiella tjänster, förlagsverksamhet och programvara är branscher som ligger i topp, men deras Internetförsäljning har utvecklats mycket snabbare.¹² E-handeln från företag till konsument beräknas dock öka från 10 miljarder euro under 2000 till 70 miljarder euro under 2003.¹³ 54 % av de europeiska Internetanvändarna väntas handla via Internet 2006.¹⁴

Onlinereklam är också en snabbväxande bransch. Företagens utgifter för onlinereklam väntas överskrida de samlade mediautgifterna under 2003.¹⁵ De samlade reklamutgifterna ökade med omkring 2 % under 2002, men onlinereklamen ökade omkring tio gånger snabbare.¹⁶ Onlinereklam kan ta sig många olika uttryck¹⁷ och marknadsförarna kan mycket snabbt ändra de olika inslagen i en onlinekampanj, vilket har gjort att de snabbt har kunnat använda sig av de olika reklamtekniker som har funnits att tillgå och komma med nya idéer för att möta de potentiella kundernas behov på bästa sätt. Detta har i sin tur skapat en mer interaktiv marknadsföringsprocess.¹⁸ Med Internet har konsumenterna verkligen fått tillgång till information och kunnat jämföra erbjudanden på ett effektivt och användarvänligt sätt, dvs.

⁹ "The European e-Business Report 2002/2003 edition" från Europeiska kommissionens Business W@tch, finns på www.europa.eu.int/comm/enterprise/ict/policy/watch/index.htm och www.ebusiness-watch.org.

¹⁰ Meddelande från kommissionen "På väg mot en fullständig utbyggnad av tredje generationens system för mobil kommunikation", KOM(2002) 301 slutlig, 11.6.2002.

¹¹ eEurope 2005: Ett informationssamhälle för alla, KOM(2002) 263 slutlig, 28.5.2002.

¹² eBusiness W@tch (hänvisning ovan). I t.ex. Storbritannien och Tyskland anger över 50 % av företagen att de redan tillämpar e-upphandling.

¹³ European Information Technology Observatory, <http://www.eito.org>.

¹⁴ Interactive Advertising Bureau UK, 2002, <http://www.iabuk.net>.

¹⁵ eMarketer's vitbok Media Spending Outlook, 2002.

¹⁶ I Frankrike och Storbritannien har rekordnivåer för onlinereklamen noterats för andra halvåret 2002, med en ökning på 52 % i Storbritannien jämfört med 2001 och en fördubbling i Frankrike, från 153 miljoner euro under 2001 till 309 miljoner euro under 2002, se "Europe's marketers switch to online", Interactive Advertising Bureau UK, juni 2003.

¹⁷ T.ex. webbannonser, extrafönster, sökningar på nyckelord.

¹⁸ När en kontakt har knutits med en kund (och efter dennes samtycke) kan företag skraddarsy produkt erbjudanden efter just den kundens behov, så att vederbörande kan få erbjudanden per e-post som riktar sig till just honom. Man använder sig nu allt oftare av de mer användarvänliga annonserna som bygger på sökning på nyckelord i stället för extrafönster, vilket återspeglar utvecklingen av användarvänliga reklamtekniker.

kunnat göra sökningar innan man köper en produkt för att snabbt få information om utbudet av varor och tjänster och deras egenskaper både i Europa och övriga delar av världen.¹⁹

När direktivet beträffande moms på digitala tjänster²⁰ trädde i kraft den 1 juli 2003 förbättrades konkurrenskraften för EU:s tjänsteleverantörer avsevärt inom e-handeln i och med att konkurrensnackdelar för EU:s tjänsteleverantörer undanröjdes. Bestämmelserna om uppfyllande av momsplikten på elektronisk väg som t.ex. e-registrering, e-rapportering och e-fakturerings moderniserades också.

3. INFÖRLIVANDET AV DIREKTIVET

3.1. Tidtabell för införlivandet

Medlemsstaterna skulle ha införlivat direktivet i sin nationella lagstiftning senast den 17 januari 2002, 18 månader efter det att direktivet trädde i kraft den 17 juli 2000. Rådet och Europaparlamentet godtog en relativt kort tidsfrist, eftersom man var eniga om hur viktigt det var med ett regelverk för e-handel.

Vissa förseningar förekom emellertid, främst på grund av direktivets övergripande karaktär med inverkan på en mängd olika rättsliga frågor²¹. Hittills har tolv medlemsstater²² infört genomförandelagstiftning. I de återstående tre medlemsstaterna²³ är arbetet med att införliva direktivet långt framskridet. I bilagan till denna rapport återfinns en förteckning över de nationella genomförandebestämmelserna.²⁴

3.2. Form och innehåll

Generellt sett har man när de nationella bestämmelserna utarbetades följt direktivet mycket nära både till form och innehåll.²⁵ Alla medlemsstater utom Nederländerna bestämde sig för att införliva direktivet genom en övergripande rättsakt om e-handel, detta för att skapa ett så

¹⁹ Onlinereklam, webbplatser, e-post och marknadsföring via sökmotorer har en klar inverkan på inköpet av en produkt, även om produkten inte säljs via Internet, se DoubleClick, Touchpoints: Effective Marketing Sequences in the Interactive Media Age, mars 2003, http://www.doubleclick.com/us/knowledge/documents/research/dc_touchpoints_0303.pdf.

Det finns fortfarande inte någon tillförlitlig statistik över i hur hög grad man gör efterforskningar på Internet innan man köper en produkt, men det finns undersökningar som visar att det rör sig om betydande siffror, jfr en undersökning som gjorts av Interactive Advertising Bureau UK om utbredningen av interaktiva media i Europa.

²⁰ Rådets direktiv 2002/38/EG av den 7 maj 2002 om ändring och ändring för begränsad tid av direktiv 77/388/EEG vad gäller mervärdesskatteordningen för radio- och televisionssändningar samt vissa tjänster som tillhandahålls på elektronisk väg, EGT L 128, 15.5.2002, s. 41. Se även rådets förordning (EG) 792/2002, EGT L 128, 15.5.2002, s. 1.

²¹ Orsakerna till förseningarna framkom i bilaterala kontakter med medlemsstaterna i samband med införandet av direktivet. Flera medlemsstater behövde till exempel mer tid för att säkerställa ett brett samråd med berörda intressenter.

²² Belgien, Danmark, Tyskland, Grekland, Spanien, Irland, Italien, Luxemburg, Österrike, Finland, Sverige, Storbritannien. Av dessa hade tre medlemsstater (Tyskland, Luxemburg och Österrike) införlivat direktivet före den utsatta tidsfristen den 17 januari 2002.

²³ Frankrike, Nederländerna och Portugal.

²⁴ Dessutom har de tre EES-länderna, Island, Liechtenstein och Norge (Norge med undantag för ansvarsbestämmelserna, som kommer att genomföras separat), infört genomförandelagstiftningen. Vad beträffar anslutningsländerna och kandidatländerna se punkt 5.2.

²⁵ Vad beträffar Frankrike, Nederländerna och Portugal görs denna jämförelse och andra hänvisningar i föreliggande rapport utifrån deras lagförslag, eftersom den slutgiltiga lagstiftningen ännu inte fanns tillgänglig.

klart och användarvänligt nationellt regelverk som möjligt. Tyskland införlivade direktivet genom att ändra sin lag om teletjänster.²⁶ Storbritannien införlivade direktivet i två delar: en del om de generella aspekterna och en del om finansiella tjänster. Belgien delade av författningsmässiga skäl upp direktivets generella bestämmelser och förfarandet enligt artikel 3.4-3.6 på två olika rättsakter.

Vid införlivandet inriktade man sig i de flesta medlemsstaterna på inre marknads klausulen och bestämmelserna om tjänstelevererande mellanhanders ansvar. För att införliva direktivet korrekt behövde ett antal medlemsstater dessutom gå igenom och ändra gällande nationell lagstiftning, bl.a. för att undanröja hinder för elektroniska avtal²⁷. Vissa medlemsstater har i sin nationella lagstiftning infört ytterligare ett antal element som inte ingick i direktivet: ansvarsbestämmelser för leverantörer av hyperlänkar och sökmotorer²⁸, förfaranden för anmälan och avlägsnande av olagligt innehåll²⁹, krav på registrering för leverantörer av informationssamhällets tjänster³⁰, filtrering³¹, lagring av uppgifter³², kryptering³³ samt ytterligare bestämmelser om elektroniska avtal. Några medlemsstater har även låtit sin nationella lagstiftning om e-handel omfatta aspekter som inte ingår i direktivets tillämpningsområde, t.ex. onlinespel.³⁴

Kommissionen samarbetade med alla medlemsstaterna under hela införlivandefasen för att stödja dem i arbetet med att införliva direktivet korrekt. Den stora majoriteten av medlemsstaterna anmälde sina lagförslag i enlighet med informationsförfarandet enligt direktiv 98/34/EG³⁵, eftersom lagförslagen även innehöll andra regler som skulle påverka informationssamhällets tjänster och därmed omfattade mer än bara genomförandebestämmelser. Genom de nära bilaterala kontakterna med medlemsstaterna och förfarandet för anmälan fick kommissionen möjlighet att noggrant analysera och lämna sina synpunkter på lagförslagen innan de antogs slutgiltigt. Det förefaller som om det har varit ett bra sätt för att förbättra kvaliteten på de nationella genomförandebestämmelserna.

3.3. Uppföljning

Enligt kommissionens preliminära bedömning har direktivet överlag införlivats tillfredsställande. En fortsatt analys av de lagar som medlemsstaterna har antagit krävs dock under 2004. Den preliminära analysen visar att ett par av de antagna lagarna innehåller vissa problem som i synnerhet rör bestämmelserna om mellanhanders ansvar. Innan formella åtgärder vidtas har kommissionen för avsikt att inleda en dialog med de berörda medlemsstaterna för att diskutera olika alternativ för att lösa detta.

²⁶ Tyskland var den enda medlemsstat som redan hade infört en övergripande lag på nationell nivå innan direktivet antogs, nämligen lagen om teletjänster (Teledienstegesetz vom 22. Juli 1997).

²⁷ I överensstämmelse med artikel 9.

²⁸ Spanien, Österrike och Portugal (se avsnittet om ansvar nedan för ytterligare information).

²⁹ Finland har ett särskilt förfarande för anmälan och avlägsnande av innehåll som utgör intrång i upphovsrätten (vilket även EES-landet Island har).

³⁰ Spanien och Portugal.

³¹ Frankrike.

³² Spanien.

³³ Frankrike och Luxemburg.

³⁴ T.ex. Spanien, Österrike, Luxemburg och EES-landet Liechtenstein har uteslutit spel enbart från tillämpningsområdet för inre marknadsprincipen, vilket betyder att övriga delar av de nationella införlivandebestämmelserna gäller fullt ut för tillhandahållande av onlinespel.

³⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, ändrat genom direktiv 98/48/EG, EGT L 217, 5.8.1998, s. 18.

4. TILLÄMPNINGEN AV DIREKTIVET

4.1. Den inre marknaden

Eftersom e-handeln i sig innebär att verksamheten bedrivs över nationsgränserna krävdes det att det regelverk som infördes innebar klara och tydliga regler för både företag och konsumenter. Denna klarhet i fråga om rättsläget uppnås – i samverkan med andra flankerande åtgärder – genom direktivets centrala inslag, inre marknads klausulen.

Denna bestämmelse består av två kompletterande bestämmelser. Varje medlemsstat skall se till att en leverantör av informationssamhällets tjänster som är etablerad på dess territorium iakttar de nationella bestämmelser som är tillämpliga i denna medlemsstat och som omfattas av det ”samordnade området”³⁶ även när han levererar tjänster till en annan medlemsstat. Av detta följer att medlemsstaterna av skäl som omfattas av det samordnade området inte får begränsa den fria rörligheten för de av informationssamhällets tjänster som har ursprung i en annan medlemsstat.

Det finns vissa begränsade undantag från inre marknads klausulen, vilka anges i bilagan till direktivet. Det finns också ett undantag från inre marknads klausulen som medlemsstaterna kan tillämpa i enskilda konkreta fall för att vidta åtgärder, bl.a. påföljder eller förelägganden, i syfte att begränsa tillhandahållandet av en viss Internettjänst från en annan medlemsstat, när vissa intressen behöver skyddas, t.ex. konsumenter.³⁷ Alla åtgärder som en medlemsstat vidtar med stöd av denna bestämmelse omfattas av strikta krav som anges i artikel 3.4-3.6.

Vissa medlemsstater antog att de ofta skulle behöva använda sig av detta undantag, men fram till nu har detta inte varit fallet. Kommissionen har endast fått fem formella anmälningar, som alla kommer från samma medlemsstat och i stort sett handlar om samma problem (bedräglig användning av betalnummer), varav två med tillämpning av undantaget ”i brådskande fall” enligt artikel 3.5.³⁸ I maj 2003 lade kommissionen fram ett meddelande om tillämpningen på finansiella tjänster av artiklarna 3.4-3.6 i direktivet om elektronisk handel³⁹ med riktlinjer för hur detta undantag skall tillämpas på finansiella tjänster. Riktlinjerna utarbetades efter det att en rad medlemsstater ställt sig tveksamma till att inre marknads klausulen skulle gälla fullt ut för finansiella tjänster så länge ingen konvergens uppnåtts på vissa områden inom finansiella tjänster. I meddelandet beskrivs under vilka begränsade omständigheter⁴⁰ en medlemsstat som anser att konsumenterna på det egna territoriet bör skyddas mot en viss finansiell tjänst som tillhandahålls via Internet får vidta åtgärder mot just den utifrån kommande finansiella

³⁶ Dvs. de krav som har fastställts i medlemsstaternas rättssystem och som är tillämpliga på leverantörer av informationssamhällets tjänster eller på informationssamhällets tjänster, oberoende av om de är av allmän natur eller särskilt utformade för dem (artikel 2 h).

³⁷ Undantaget enligt artikel 3.4-3.6.

³⁸ I ett annat fall vidtog myndigheterna i en medlemsstat med tillfredsställande resultat åtgärder för att se till att deras genomförandebestämmelser efterlevdes av en tjänsteleverantör som var etablerad på deras territorium, detta efter det att myndigheterna i en annan medlemsstat uppmanat dem att vidta lämpliga åtgärder enligt nationell lagstiftning. Denna åtgärd vidtogs i enlighet med kravet på samarbete enligt artikel 3.4 b och ledde till att problemet kunde lösas utan att destinationsmedlemsstaten behövde vidta åtgärder mot tjänsteleverantören.

³⁹ Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet och Europeiska centralbanken – Tillämpningen på finansiella tjänster av artiklarna 3.4-3.6 i direktivet om elektronisk handel, KOM(2003) 259 slutlig, 14.5.2003.

⁴⁰ Samma omständigheter som gäller för informationssamhällets tjänster.

tjänsten, efter att ha anmält detta till kommissionen. Hittills har det dock inte kommit in någon anmälan från medlemsstaterna beträffande tillhandahållandet av finansiella tjänster.⁴¹

4.2. Etablering och informationskrav

Medlemsstaterna får enligt artikel 4.1 inte ställa krav på att en leverantör av informationssamhällets tjänster måste ha förhandstillstånd för att få etablera och bedriva sin verksamhet (eller ställa andra krav med motsvarande verkan), och det finns därför inte några sådana tillståndssystem i medlemsstaterna. De medlemsstater som har övervägt att införa sådana system för alla eller vissa av informationssamhällets tjänster har avstått från detta, och i vissa fall har man avskaffat gällande tillståndskrav. En leverantör av informationssamhällets tjänster kan därmed på ett enkelt sätt och utan byråkratiska hinder etablera sig i en medlemsstat.

I gengäld säkrar artikel 5 insyn i och bättre information om en tjänsteleverantörs identitet och etableringsort. Det krävs bl.a. att vederbörande skall lämna uppgift om namn, geografisk adress, hur han snabbt kan bli kontaktad samt relevanta uppgifter om registrering i handelsregister eller liknande register. Denna artikel har införlivats i stort sett ordagrant i de flesta medlemsstaterna och EES-länderna.

Internetoperatörerna i EU tycks inte vara helt medvetna om dessa informationskrav. Tjänsteleverantörerna har dock reagerat snabbt och positivt när det har påpekats att de inte uppfyller informationskraven enligt direktivet⁴². Medlemsstaterna kommer att behöva öka medvetenheten om dessa krav, så att företagen ser till att deras webbplatser överensstämmer med kraven.

4.3. Kommersiella meddelanden

Att företag kan göra reklam för sina produkter på Internet har många betydande fördelar: det är inte bara ett utmärkt sätt för företag av alla storlekar att göra sig själv kända och en stor intäktskälla för många leverantörer av informationssamhällets tjänster, utan också en utmärkt informationskälla för konsumenterna.

Direktivet kompletterar de direktiv som redan finns på området konsumentskydd⁴³ genom att t.ex. komplettera de krav på öppenhet som enligt gemenskapslagstiftningen skall uppfyllas i

⁴¹ I sitt betänkande till Europaparlamentet om kommissionens meddelande om e-handel och finansiella tjänster (KOM(2001) 66 slutlig, 7.2.2001), framhöll Christopher Huhne att inremarknadsklausulen bör gälla fullt ut på området för finansiella tjänster, eftersom området är speciellt lämpat för handel över gränserna, och han betonade också de möjligheter och fördelar som uppstår när inremarknadsprincipen tillämpas på e-handeln i Europa.

⁴² Resultaten av en undersökning av webbplatser som utfördes mellan oktober 2002 och februari 2003 av VZBV (Verbraucherzentrale Bundesverband, det tyska förbundet av konsumentorganisationer) finns på följande adress:

http://www.vzbv.de/home/start/index.php?page=themen&bereichs_id=5&themen_id=20&mit_id=164&task=mit.

Se även en undersökning som genomförts av europeiska informationscentrum för konsumenter, "Realities of the European online marketplace" http://www.iaa.ie/downloads/eec_report.pdf, med inriktning på genomförandet av informationskraven enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal, EGT L 144, 4.6.1997, s. 19.

⁴³ T.ex. Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal, EGT L 144, 4.6.1999, s. 19; Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter, EGT L 271, 9.10.2002, s. 16; direktiv 84/450/EEG av den 10 september 1984 om tillnärmning av medlemsstaternas

samband med kommersiella meddelanden online, bl.a. rabatterbjudanden, andra säljfrämjandebjudanden, tävlingar och spel. Dessa krav⁴⁴ stärker skyddet för konsumenterna och främjar deras förtroende för e-handeln. Detta kommer att kompletteras ytterligare genom förslaget till förordning om säljfrämjande åtgärder⁴⁵, förslaget till direktiv om otillbörliga affärsmetoder⁴⁶ och förordningen om konsumentskyddssamarbete⁴⁷. Kravet i artikel 6 a i direktivet om att kommersiella meddelanden skall vara klart identifierbara som sådana liknar också det som gäller för utsändingar enligt artikel 10.1 i direktivet om television utan gränser⁴⁸. Så gott som alla medlemsstater har införlivat artikel 6 a nästan ordagrant.⁴⁹

Medlemsstaterna får enligt direktivet själva välja om de vill tillåta eller förbjuda icke begärda kommersiella meddelanden per e-post från leverantörer av informationssamhällets tjänster som är etablerade på deras territorium; det ställs endast krav på att sådana icke begärda kommersiella meddelanden klart skall kunna identifieras som sådana.

Icke begärda kommersiella meddelanden har dock blivit ett växande problem för både konsumenter och företag. Frågan har därför nu reglerats på gemenskapsnivå genom direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation⁵⁰, som bara tillåter att icke begärda kommersiella meddelanden skickas per e-post om mottagaren har gett sitt samtycke på förhand (om mottagaren är en fysisk person) eller inom ett befintligt kundförhållande. Kommissionen har dessutom börjat arbeta med kompletterande åtgärder, i synnerhet i fråga om de tekniska och internationella aspekterna av icke begärda kommersiella meddelanden.⁵¹ Kommissionen riktar in sig på ett internationellt samarbete för insatserna mot sådana meddelanden, eftersom de i de flesta fall härrör från länder utanför EU.

4.4. Reglerad yrkesverksamhet

Medlemsstaterna är enligt direktivet skyldiga att se till att utövare av reglerad yrkesverksamhet får använda sig av kommersiella meddelanden online, förutsatt att de följer de yrkesetiska reglerna i synnerhet med avseende på yrkesverksamhetens oberoende, värdighet och heder. Detta betyder att dessa yrkesutövare får ge sina klienter information via

lagar och andra författningar om vilseledande reklam, EGT L 250, 19.9.1984, s. 17, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/55/EG, EGT L 290, 23.10.1997, s. 18; rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal, EGT L 95, 21.4.1993, s. 29.

⁴⁴ Se artiklarna 5 och 6.

⁴⁵ KOM(2001) 546 slutlig, 2.10.2001, ändrat förslag KOM(2002) 585 slutlig, 25.10.2002.

⁴⁶ KOM(2003) 356 slutlig, 18.6.2003.

⁴⁷ KOM(2003) 443 slutlig, 18.7.2003.

⁴⁸ Rådets direktiv 89/552/EEG av den 3 oktober 1989 om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television, EGT L 298, 17.10.1989, s. 23, ändrat genom direktiv 97/36/EG, EGT L 202, 30.7.1997, s. 60, och för närvarande under översyn. http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/twf/newint_en.htm
⁴⁹ Två medlemsstater, Frankrike och Spanien, har lagt till en skyldighet att nämna ordet "reklam" i kommersiella meddelanden.

⁵⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation, EGT L 201, 31.7.2002, s. 37. Artikel 7.2 i direktivet om elektronisk handel, som endast gäller fysiska personer, skall nu tolkas mot bakgrund av direktiv 2002/58.

⁵¹ Mer information finns på följande adress:

http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=gt&doc=IP/03/1015|0|RAPID&lg=EN&display=

webbplatser, något som tidigare inte var möjligt i en rad medlemsstater.⁵² Många medlemsstaters genomförandebestämmelser innehåller uttryckligen principen om att onlinereklam är tillåten för reglerad yrkesverksamhet på de villkor som anges i artikel 8.1.⁵³

Förbund som företräder reglerade yrken på europeisk nivå har reagerat positivt på uppmaningen i direktivet om att utarbeta uppförandekoder för användningen av kommersiella meddelanden. Revisorer⁵⁴, advokater⁵⁵, läkare⁵⁶, farmaceuter⁵⁷ och fastighetsmäklare⁵⁸ har utarbetat uppförandekoder på europeisk nivå som specifikt gäller kommersiella meddelanden online. Vissa uppförandekoder avser endast kommersiella meddelanden online, andra gäller även andra nätbaserade tjänster. Ett drag som är gemensamt för alla uppförandekoder är att man lägger tyngdpunkten på skyldigheten att ge precis och korrekt information och att avstå från reklam som är ”överkommersiell” för att skydda yrkesverksamhetens värdighet och heder.

4.5. Avtal ingångna på elektronisk väg

Direktivet innehåller tre bestämmelser om avtal ingångna på elektronisk väg. Den viktigaste är medlemsstaternas skyldighet att se till att deras rättssystem tillåter att avtal ingås på elektronisk väg (se artikel 9.1). Denna bestämmelse gjorde det nödvändigt för medlemsstaterna att gå igenom den nationella lagstiftningen för att avlägsna bestämmelser som kan hindra att avtal sluts på elektronisk väg. Många medlemsstater har i sin lagstiftning infört en övergripande bestämmelse om att avtal som ingås på elektronisk väg har samma giltighet i rättsligt hänseende som avtal som ingåtts på ”traditionellt” sätt.⁵⁹ Vad beträffar i synnerhet kraven i den nationella lagstiftningen enligt vilka avtal måste slutas ”skriftligen”, anges i medlemsstaternas genomförandebestämmelser klart och tydligt att elektroniska avtal uppfyller dessa krav.⁶⁰

Bestämmelserna i direktivet kompletteras av direktiv 1999/93 om elektroniska signaturer⁶¹ som skall säkerställa att elektroniska signaturer är rättsligt giltiga. Därmed går det att sluta funktionsmässigt likvärdiga avtal vare sig man väljer traditionell pappersdokumentation eller elektronisk kommunikation. Enligt artikel 5.1 i direktiv 1999/93 har en kvalificerad elektronisk signatur i anslutning till elektroniska uppgifter samma status som en handskriven

⁵² I undersökningen ”Economic impact of regulation in the field of liberal professions in different Member States”, som Institut für höhere Studien i Wien utfört på uppdrag av GD Konkurrens, ges en allmän översikt över medlemsstaternas regler om lagreglerad yrkesverksamhet och användningen av reklam. Finns på följande adress: <http://europa.eu.int/comm/competition/publications/publications/#liberal>.

⁵³ Belgien, Grekland, Irland, Italien, Österrike samt Portugal i den nuvarande utformningen.

⁵⁴ ”Model Code of Conduct Governing On-line Commercial Communications by Member Bodies of the Federation des Expert Comptables Europeens (FEE) and their members” finns på följande adress: <http://www.fee.be/secretariat/PDFs/Code%20of%20Conduct%20E-Commerce.pdf>.

⁵⁵ ”Electronic Communication and the Internet”, finns på följande adress: http://www.ccbe.org/doc/En/e_com_en.pdf.

⁵⁶ ”European Good Practice Guide for publicity relating to physicians' professional practice on the Net”, finns på följande adress: http://www.cpme.be/adopted/CPME_AD_Brd_160302_6_EN_fr.pdf.

⁵⁷ ”Les indications du GPUE concernant les services pharmaceutiques en ligne”, finns på följande adress: http://www.pgeu.org/webdata/docs/01_06_20F%20PGEU11%20code%20de%20conduit.pdf.

⁵⁸ ”Code of conduct for real estate professionals in the field of e-commerce”, finns på följande adress: <http://www.cepi.be>.

⁵⁹ Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Luxemburg, Finland.

⁶⁰ Direktivet har dessutom inneburit att den nationella tolkningen av kraven på ”skriftligen” har ändrats, t.ex. i Tyskland när det gäller försäkringsavtal och skyldigheten att föregående information skall ges skriftligen.

⁶¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG av den 13 december 1999 om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer, EGT L 13, 19.1.2000, s. 12.

signatur på papper. I artikel 5.2 i direktiv 1999/93 anges att en elektronisk signatur inte får förvägras rättslig verkan eller giltighet som bevis vid rättsliga förfaranden enbart på grund av att signaturen är i elektronisk form eller inte är en ”kvalificerad” elektronisk signatur.

Artiklarna 10 och 11 i direktivet, som rör den information som skall lämnas i samband med elektroniska avtal samt kravet på en orderbekräftelse, har införlivats nästan ordagrant i den nationella lagstiftningen. Av medlemsstaternas feedback framgår att leverantörerna av informationssamhällets tjänster, efter en viss infasningsperiod och vissa inledande problem, snabbt har anpassat sina webbplatser så att de skall överensstämma med dessa krav.⁶²

Tre medlemsstater har i sina genomförandebestämmelser infört regler om tidpunkten för när avtalet faktiskt ingås.⁶³ I övriga medlemsstater är det den allmänna avtalsrätten som gäller för detta. Kommissionen har än så länge inte fått kännedom om någon rättspraxis som tyder på att bestämmelserna i den allmänna avtalsrätten har lett till problem med att avgöra när ett elektroniskt avtal har slutits.

4.6. Mellanhänders ansvar

I artiklarna 12-14 fastställs exakt definierade ansvarsbegränsningar för mellanhänder på Internet som tillhandahåller tjänster i form av endast vidarebefordran, cachning och värdtjänster. Ansvarsbegränsningarna i direktivet gäller för viss klart avgränsad verksamhet som bedrivs av mellanhänder på Internet, inte för kategorier av tjänsteleverantörer eller typer av information.⁶⁴ Ansvarsbegränsningarna är fastställda på ett övergripande sätt, vilket innebär att de omfattar både det civilrättsliga och det straffrättsliga ansvaret för alla typer av illegal verksamhet som bedrivs av tredje part.

Direktivet påverkar inte ansvaret för den person som är källan till innehållet och det påverkar inte heller mellanhänders ansvar i fall som inte omfattas av de begränsningar som fastställs i direktivet. Direktivet påverkar inte heller den möjlighet som en nationell domstol eller myndighet har att kräva att en tjänsteleverantör upphör med eller förhindrar en överträdelse.⁶⁵ Dessa frågor omfattas av medlemsstaternas nationella lagstiftning.

Begränsningarna av mellanhänders ansvar i direktivet ansågs nödvändiga för att säkra dels tillhandahållandet av bastjänster som garanterar det fortsatta fria flödet av information i nätverket, dels en ram som gör att Internet och e-handeln kan vidareutvecklas. De olika

⁶² En undersökning av webbplatser för e-handel som genomfördes i april 2002 i en av medlemsstaterna visade att fyra av fem webbplatser redan uppfyllde informationskraven enligt den nationella lagstiftningen, trots att den hade trätt i kraft bara två månader tidigare. En undersökning som genomfördes i en annan medlemsstat mellan oktober 2002 och februari 2003 visade att det fanns vissa brister när det gällde den information som gavs och de tekniska hjälpmedel som stod till förfogande för att rätta inmatningsfel. De tjänsteleverantörer som uppmärksammades på att problem förelåg med utformningen av deras webbplats reagerade dock snabbt och anpassade sina webbplatser till kraven enligt lagstiftningen, se

http://www.vzbv.de/home/start/index.php?page=themen&bereichs_id=5&themen_id=20&mit_id=164&task=mit.

⁶³ Frankrike, Luxemburg och Portugal (där det sistnämnda klargör att bekräftelsen på mottagandet inte nödvändigtvis är det som avgör när avtalet ingås).

⁶⁴ Ansvarsbegränsningen beträffande värdtjänster i artikel 14 gäller i synnerhet olika situationer där innehåll från tredje part lagras, utöver webbhotell, t.ex. även elektroniska anslagstavlor och chatttrum.

⁶⁵ Det kan dock ge anledning till bekymmer om det uppstår en situation där man i omfattande utsträckning tillämpar förelägganden som ett led i övergripande insatser mot olagligt innehåll i stället för att tillämpa förelägganden i konkreta fall. Exempelvis så uppmanade myndigheterna i Nordrhein-Westfalen under 2002 omkring 90 Internetleverantörer att blockera tillgången till ett antal specificerade webbplatser.

strategierna i medlemsstaternas lagstiftning och rättspraxis samt det därav följande oklara rättsläget för gränsöverskridande verksamhet äventyrade friheten att tillhandahålla tjänster över gränserna. De åtgärder som vidtogs på gemenskapsnivå begränsades emellertid till vad som ansågs nödvändigt för att förebygga detta.⁶⁶

Artiklarna 12-14 anger vilka harmoniserade undantag som gäller för de mellanhänder som omfattas av dessa artiklar och medlemsstaterna får inte ställa upp ytterligare villkor som måste vara uppfyllda för att en tjänstelevererande mellanhand skall kunna åberopa en ansvarsbegränsning. Medlemsstaterna förefaller överlag ha införlivat artiklarna 12-14 korrekt. Många medlemsstater har valt att införliva dem i stort sett ordagrant.⁶⁷

Vissa medlemsstater⁶⁸ har beslutat att utöver de aspekter som omfattas av artiklarna 12-14 även införa ansvarsbegränsningar för leverantörer av hyperlänkar och sökmotorer.⁶⁹ Skälen till detta var att man ville dels skapa incitament för investeringar och innovation, dels främja utvecklingen av e-handeln genom att ytterligare klargöra rättsläget för tjänsteleverantörerna. Eftersom det inte ansågs nödvändigt att låta direktivet omfatta hyperlänkar och sökmotorer, har kommissionen uppmuntrat medlemsstaterna att ytterligare klargöra rättsläget för mellanhänder på Internet. Det är uppmuntrande att medlemsstaternas senare rättspraxis bekräftar den betydelse som länkning och sökmotorer har för Internet. Denna rättspraxis förefaller överlag ligga i linje med det mål som ställts upp för den inre marknaden om att säkra tillhandahållandet av mellanhänders bastjänster som främjar utvecklingen av Internet och e-handel. Det förefaller därmed inte som om denna rättspraxis skapar problem för den inre marknaden⁷⁰.

De nationella domstolarna har redan tolkat direktivet i några mål⁷¹. Vid tidpunkten för dessa mål hade de nationella genomförandebestämmelserna emellertid ännu inte antagits i de berörda länderna.

De praktiska erfarenheterna av tillämpningen av artiklarna 12-14 är fortfarande mycket begränsade, men medlemsstaternas och berörda parter feedback har hittills överlag varit positiv. Tillvägagångssättet i direktivet tycks ha brett stöd bland aktörerna. Kommissionen kommer under alla omständigheter och i enlighet med artikel 21 att fortsätta följa och ingående analysera all ny utveckling, bl.a. nationell lagstiftning, rättspraxis och myndigheternas praxis beträffande mellanhänders ansvar. Vidare kommer den att undersöka huruvida gällande regler eventuellt behöver anpassas framöver mot bakgrund av denna

⁶⁶ Dessa slutsatser grundade sig på en noggrann analys av gällande regler och framväxande rättspraxis samt studien ”Existing rules in Member States governing liability for information society services” som Deloitte & Touche utförde under 1998 på kommissionens uppdrag.

⁶⁷ Kommissionen har hittills preliminärt identifierat ett par fall där medlemsstaterna inte tycks ha genomfört ansvarsbegränsningarna korrekt, men granskningen av dessa fall fortsätter.

⁶⁸ Spanien, Österrike och EES-landet Liechtenstein samt Portugal i sitt lagförslag.

⁶⁹ Spanien och Portugal har valt modellen enligt artikel 14 både för sökmotorer och hyperlänkar, medan Österrike och Liechtenstein har valt modellen enligt artikel 12 för sökmotorer och modellen enligt artikel 14 för hyperlänkar.

⁷⁰ T.ex. i Frankrike i avgörandet av den 12 maj 2003 av Tribunal de grande instance i Paris, Lorie c/M. G.S. et SA Wanadoo Portails, i Tyskland i den tyska högsta domstolens (Bundesgerichtshof) dom av den 17 juli 2003 i målet Verlagsgruppe Handelsblatt mot Paperboy, I ZR 259/00.

⁷¹ I Nederländerna: Amsterdams appellationsdomstols (Gerechtshof te Amsterdam) dom av den 7 november 2002 i mål 762/02, SKG Deutsche Bahn mot XS4ALL, och Amsterdams tingsrätts (Rechtbank Amsterdam) dom av den 20 juni 2002 i mål KG 02/1073, Deutsche Bahn mot Indymedia (domarna finns på följande adress: <http://www.rechtspraak.nl>); i EES-landet Norge: appellationsdomstolens (Borgarting Lagmannsrett) dom av den 27 juni 2003 i mål 02-02539 M/01, den allmänne åklagaren mot Tele2. Tele2 frikändes när den allmänne åklagaren lade ner åtalet.

utveckling, t.ex. om ytterligare ansvarsbegränsningar behövs för annan verksamhet som exempelvis tillhandahållande av hyperlänkar och sökmotorer.⁷²

Enligt artikel 15 får medlemsstaterna inte ålägga mellanhänder på Internet en allmän skyldighet att, i samband med sådan verksamhet som omfattas av artiklarna 12-14, övervaka den information de överför eller lagrar och inte heller någon allmän skyldighet att aktivt efterforska fakta eller omständigheter som kan tyda på olaglig verksamhet. Detta är viktigt, eftersom det skulle vara praktiskt omöjligt att övervaka miljoner webbplatser och hemsidor och leda till en orimlig arbetsbelastning för mellanhänder och högre kostnader för tillgången till bastjänster för användarna.⁷³ Artikel 15 hindrar emellertid inte medlemsstaternas myndigheter från att införa en övervakningsskyldighet i vissa klart definierade enskilda fall.

4.7. Förfaranden för anmälan och avlägsnande av innehåll

I artikel 14.1 b anges på vilka villkor en leverantör av värdtjänster är undantagen från ansvar, villkor som är grundläggande för utvecklingen av förfaranden för berörda parter anmälan och avlägsnande av olaglig och skadlig information⁷⁴. Artikel 14 gäller övergripande för alla typer av information. När direktivet antogs beslutade man att dessa förfaranden inte skulle regleras i själva direktivet. I artikel 16 och skäl 40 uppmanas i stället uttryckligen till självreglering på detta område.⁷⁵

Medlemsstaterna har gått tillväga på samma sätt i sina genomförandebestämmelser. Av de medlemsstater som har införlivat direktivet är det bara Finland som föreskriver ett sådant förfarande, men det gäller endast för intrång i upphovsrätten.⁷⁶ Övriga medlemsstater överlåter denna aspekt till självreglering⁷⁷.

I enlighet med artikel 21.2, som föreskriver att kommissionen skall undersöka om förslag bör läggas fram om förfaranden för anmälan och avlägsnande, har kommissionen aktivt uppmanat berörda parter att utarbeta sådana förfaranden och den har systematiskt samlat in och analyserat information om nya förfaranden.⁷⁸ Kommissionen har deltagit vid europeiska och

⁷² Tillvägagångssättet i de medlemsstater som valt att lagstifta om hyperlänkar och sökmotorer tycks inte leda till att den inre marknaden riskerar att fragmenteras. Kommissionen följer dock aktivt medlemsstaternas arbete i fråga om ansvarsfrågor, exempelvis det grundläggande arbete som utförts av "Le Forum des droits sur l'Internet" i Frankrike, som utfärdat rekommendationer om hyperlänkar: "Hyperliens: Statut Juridique", publicerade den 3 mars 2003, och "Quelle responsabilité pour les créateurs d'hyperliens vers des contenus illicites, publicerade den 23 oktober 2003. Finns på följande adress <http://www.foruminternet.org/recommandations/>.

⁷³ I detta sammanhang är det viktigt att notera att de rapporter och studier som finns om effektiviteten när det gäller programvara för blockering och filtrering visar att det ännu inte finns någon teknik som inte kan kringgå och som effektivt kan blockera eller filtrera illegal och skadlig information samtidigt som man undviker att helt laglig information släpps igenom och att yttrandefriheten kränks.

⁷⁴ Berörda parter mekanismer för att identifiera olaglig information under deras värdtjänst och underlätta ett snabbt avlägsnande.

⁷⁵ När Europaparlamentet antog direktivet 2000 uppmanade man kommissionen att uppmantra berörda parter att inrätta effektiva förfaranden för anmälan och avlägsnande. Europaparlamentets resolution om rådets gemensamma ståndpunkt inför antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv om vissa rättsliga aspekter på den elektroniska handeln på den inre marknaden, 4.5.2000, EGT C 41, 7.2.2001, s. 38.

⁷⁶ Av EES-länderna har även Island infört ett lagstadgat förfarande för anmälan och avlägsnande.

⁷⁷ Belgien har infört ett övergripande samregleringsförfarande: samarbetsprotokollet mellan den belgiska förvaltningen och den belgiska sammanslutningen för leverantörer av informationshällets tjänster, <http://www.ispa.be/en/c040201.html>

⁷⁸ Olika förfaranden har analyserats och en rad företag och organisationer har konsulterats i medlemsstaterna, t.ex. den nederländska instansen för klagomål rörande diskriminering på Internet,

internationella forum där man har diskuterat denna typ av förfaranden, i synnerhet i den globala affärsdialogen (Global Business Dialogue)⁷⁹, seminarier som anordnats av European Parliamentarians Internet Group (e-Ping)⁸⁰ samt Rights Watch Project⁸¹. Den har också uppmuntrat medlemsstaterna att aktivt samarbeta med berörda parter, och kommissionen samarbetade med det spanska ordförandeskapet som förde diskussioner med medlemsstaterna inom rådets arbetsgrupp för informationssamhällets frågor.

Rådets rekommendation om skydd för minderåriga och för den mänskliga värdigheten⁸² som antogs 1998 är det första rättsinstrumentet på EU-nivå som gäller audiovisuella tjänster och informationstjänster på Internet. I rekommendationen ges riktlinjer för nationell självreglering rörande skyddet för minderåriga och för den mänskliga värdigheten. Bland annat uppmanas leverantörer av Internettjänster att utarbeta uppförandekoder för bättre tillämpning av gällande lagstiftning.⁸³

Kommissionen har även, inom ramen för handlingsplanen för säkrare användning av Internet, arbetat för att bekämpa olagligt och skadligt innehåll i globala nätverk.⁸⁴ Enligt direktiv 2001/29/EG om upphovsrätt och närstående rättigheter⁸⁵ skall medlemsstaterna se till att rättsinnehavare, på vissa villkor, har möjlighet att begära ett föreläggande gentemot mellanhänder vars tjänster utnyttjas av en tredje part för att begå intrång i en upphovsrätt eller närstående rättighet. Kommissionen har också lagt fram ett förslag om åtgärder och

XS4ALL (Nederländerna), Telefónica (Spanien), Nokia (Finland), Telia (Sverige), BT online (Storbritannien), Internet Watch Foundation (Storbritannien), eBay, The European Internet Services Association (Euroispa), The European Federation for the Interactive Software Industry samt Motion Pictures Association of America.

⁷⁹ Kommissionen har noga följt arbetet inom den globala affärsdialogen (GBDe) genom kontakter med de viktigaste av de deltagande företagen. I september 2000 utfärdade GBDe en rekommendation om en modell för ett förfarande för anmälan och avlägsnande för immateriella rättigheter. På uppmaning av kommissionen inrättade GBDe en arbetsgrupp 2002 för insatser mot skadligt material på Internet i syfte att ta upp frågan om anmälan och avlägsnande av annat skadligt material. I oktober 2002 utfärdade denna arbetsgrupp en rekommendation med förslag riktade till mellanhänder på Internet och myndigheter om hur man kan utveckla processer för att hantera skadligt Internetinnehåll, <http://www.gbde.org>.

⁸⁰ [Http://www.eping.org](http://www.eping.org).

⁸¹ Rights Watch Project är ett forskningsprojekt som kommissionen finansierar via det femte ramprogrammet för forskning. Syftet med projektet är att etablera ett fullt fungerande pilotprojekt som kan underlätta ett alleuropeiskt självregleringsförfarande för avlägsnande av material som gör intrång i immateriella rättigheter. Det är det hittills enda initiativet på europeisk nivå för anmälan och avlägsnande av innehåll. Kommissionens representanter har närvarat under alla förhandlingar om projektet samt vid de två möten som hållits inom ramen för projektet där även Internetleverantörer, rättighetsinnehavare och användarorganisationer deltog, <http://www.rightswatch.com>.

⁸² Rådets rekommendation av den 24 september 1998 om utvecklingen av konkurrenskraften hos den europeiska industrin för audiovisuella tjänster och informationstjänster genom främjande av nationella system för att uppnå en jämförbar och effektiv skyddsnivå för minderåriga och för den mänskliga värdigheten (98/560/EG), EGT L 270, 7.10.1998, s. 48.

⁸³ En första utvärdering av hur rekommendationen genomförts gjordes under 2000/2001. Rapporten offentliggjordes 2001 (KOM(2001) 106 slutlig) och visade att rekommendationen överlag redan hade tillämpats tillfredsställande. Kommissionen arbetar nu på en andra rapport som förväntas bli antagen i slutet av 2003, där utvärderingen görs utifrån ett frågeformulär som skickats till medlemsstaterna och anslutningsländerna. Syftet med den nya rapporten är att se vilka framsteg som har gjorts jämfört med hur situationen såg ut 2000, då uppgifterna för den första rapporten samlades in.

⁸⁴ Handlingsplan för säkrare användning av Internet, EGT L 33, 6.2.1999, s. 1, samt uppföljningen, beslut nr 1151/2003/EG av den 16 juni 2003, EGT L 162, 1.7.2003, s. 1.

⁸⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället, EGT L 167, 22.6.2001, s. 10.

förfaranden för skydd av immateriella rättigheter som bl.a. föreskriver adekvata påföljder vid Internetrelaterade intrång i immateriella rättigheter, bl.a. förbudsförelägganden.⁸⁶

Tjänstelevererande mellanhänder har själva i samarbete med nationella myndigheter och andra berörda parter, t.ex. innehavare av immateriella rättigheter, varit aktiva i kampen mot illegal verksamhet på Internet, samtidigt som man har försökt skapa en balans mellan användarnas och andra berörda parter legitima intressen å ena sidan och yttrandefriheten å den andra. Tjänstelevererande mellanhänder har i hög grad bidragit till att nationella uppförandekoder har utarbetats för tjänsteleverantörer på Internet⁸⁷ och vissa av dessa har meddelats till kommissionen⁸⁸.

En granskning av det arbete som genomförts om förfaranden för anmälan och avlägsnande av innehåll visar att det fortfarande är en bit kvar till fullt samförstånd, men att berörda parter tycks vara eniga om vilka grundläggande delar som bör beaktas. Berörda parter behöver visserligen arbeta vidare för att lösa ett antal frågor, men kommissionen ser i nuläget inget behov av att lägga fram lagförslag på området.

4.8. Uppförandekoder och tvistlösning utanför domstol

I direktivet uppmanas bransch-, yrkes- och konsumentorganisationer att utarbeta uppförandekoder för att på så sätt bidra till att tillförlitliga och flexibla ramar skapas för e-handeln. Sådana uppförandekoder är ofta förbundna med s.k. förtroendemärkning (*trustmark schemes, labels*).⁸⁹ En rad sammanslutningar har tagit fram branschspecifika uppförandekoder och förtroendemärkningar⁹⁰ på europeisk nivå och det finns ännu fler uppförandekoder på nationell nivå⁹¹. Denna form av märkning ökade snabbt under 2000 och 2001, direkt efter det att direktivet antogs, men nu förefaller det emellertid som om verksamheten på detta område har mattats av.⁹² Kommissionen uppmanar därför återigen både näringslivs- och

⁸⁶ Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder och förfaranden för skydd av immaterialrätter, KOM(2003) 46 slutlig, 30.1.2003. I artikel 2 i direktivförslaget anges att det inte skall påverka direktiv 2000/31/EG.

⁸⁷ EuroISPA-medlemmarnas uppförandekoder finns på följande adress: <http://www.euroispa.org>.

⁸⁸ T.ex. ”Code of Practice and Ethics” som utarbetats av Internet Service Providers Association of Ireland, <http://www.ispai.ie>.

⁸⁹ Europeiska byrån för konsumentorganisationer (BEUC) och Europeiska samarbetsorganisationen för nationella arbetsgivarföreningar och industriförbund (UNICE) har slutit en överenskommelse om principerna för sådana förtroendemärkningar som omfattar många av de krav som anges i direktivet och gäller uppförandekoder om vilken information som skall lämnas, hur beställningar skall göras osv. Överenskommelsen finns på följande adress: <http://212.3.246.142/2/FOIPENMDEALMDJGKIADKBPDBY9DWDPN9DW3571KM/BEUC/docs/DLS/2002-01026-01-E.pdf>.

Europeiska kommissionen har tagit initiativ till och finansierat ett arbete för att ta fram en övergripande europeisk förtroendemärkning kallad ”Webtrader” samt en därmed sammanhängande uppförandekod. Projektet delfinansierades av GD Näringsliv från 2000 fram till februari 2003. Se följande adress: <http://europa.eu.int/comm/enterprise/ict/policy/webtrader.htm>. Deltagarna kunde dock inte nå fram till en överenskommelse om en branschövergripande uppförandekod.

⁹⁰ T.ex. för försäkringsbranschen: <http://www.cea.assur.org/cea/publ/download/article149.pdf>, för direktmarknadsföring: http://www.fedma.org/img/db/Code_of_conduct_for_e-commerce.pdf, och för e-handel: <http://www.euro-label.com/euro-label/ControllerServlet>.

⁹¹ T.ex. ”Chamber-Trust + Web-Trader” i Belgien (<http://194.78.225.199/fr/index.html>), ”TrustedShops” i Tyskland (<http://www.trustedshops.de/de/home>), ”l@belsite” i Frankrike (<http://www.labelsite.org>), ”e-commerce Gütezeichen” i Österrike (<http://www.guetezeichen.at>) och ”bbbonline” i Storbritannien (<http://www.bbbonline.org>).

⁹² Detta kan även vara en direkt följd av den allmänna svackan inom e-ekonomin.

konsumentorganisationer och medlemsstaterna att fortsätta att aktivt främja initiativ på detta område.

Vad beträffar e-handeln mellan företag har kommissionen redan tillsatt en expertgrupp för att främja utarbetandet av uppförandekoder avseende Internetplattformar för handel mellan företag. Expertgruppen har utarbetat en rapport med en checklista för bedömningen av sådana koder.⁹³

E-handeln innebär ökade möjligheter och har stor geografisk räckvidd, vilket även medför en risk för tvister över gränserna mellan handelspartner. I dessa fall är det mycket viktigt att det finns snabba och flexibla mekanismer för tvistlösning utanför domstol. Medlemsstaterna är därför enligt direktivet skyldiga både att se till att utvecklingen av mekanismer för tvistlösning utanför domstol med hjälp av elektroniska medel är tillåten och att uppmuntra utvecklingen av sådana mekanismer. Under de senaste åren har det etablerats en mängd sådana mekanismer, ofta tillsammans med uppförandekoder.⁹⁴ Kommissionen har understött utvecklingen av sådana mekanismer och fortsätter att göra detta.⁹⁵

4.9. Nationella kontaktpunkter

Kommissionen har sedan direktivet genomfördes och i enlighet med artikel 19 aktivt samarbetat med medlemsstaterna för att se till att nationella kontaktpunkter för e-handel inrättas. Dessa kontaktpunkter kommer att förbättra samarbetet mellan medlemsstaterna (artikel 19.2 om kontaktpunkter för samarbete mellan medlemsstaterna), och konsumenter och företag kan vända sig till kontaktpunkterna för att få allmän information om aspekter av e-handeln som är relevanta för tillämpningen av direktivet och för att få uppgift om till vilka myndigheter och andra organisationer man kan vända sig för att få ytterligare upplysningar och praktisk hjälp (artikel 19.4 om kontaktpunkter för konsumenter och företag). En förteckning över dessa kontaktpunkter samt kontaktuppgifter finns på webbplatsen för e-handel som administreras av Generaldirektoratet för inre marknaden.⁹⁶

⁹³ ”Report of the Expert Group on B2B Internet trading platforms – Final Report” (<http://europa.eu.int/comm/enterprise/ict/policy/b2b/wshop/fin-report.pdf>). Kommissionen kommer lägga fram ett meddelande om handel på lika villkor för företagen för att ytterligare främja expertgruppens arbete.

⁹⁴ Se t.ex. det arbete som utförts av Centre for Socio-Legal Studies vid Oxford University med stöd av Europeiska kommissionen inom ramen för handlingsplanen för säkrare användning av Internet. Finns på följande adress: <http://www.selfregulation.info/cocon/coc-reviss03-dwc-020510.htm>. För mer allmän information om alternativa system för tvistlösning hänvisas till kommissionens *Grönbok om alternativa system för tvistlösning inom civil- och handelsrätt*, KOM(2002) 196 slutlig, 19.4.2002. Finns på följande adress: http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/gpr/2002/com2002_0196en01.pdf.

⁹⁵ Exempelvis ECODIR är ett pilotprojekt som utförts av en grupp universitet med finansiering från kommissionen. Fram till juni 2003 administrerade man ett lättillgängligt onlinesystem för tvistlösning mellan konsumenter och e-handelsföretag. Utvärderingen av projektet pågår för närvarande och syftet är att det skall fortsätta. Se http://www.ecodir.org/about_us/index.htm. IST-projektet (IST-2000-25464) ”E-Arbitration” (Electronic Arbitration Tribunal) är ett alternativt system för tvistlösning för små och medelstora företag. Där fastställs de tekniska kraven, nödvändig infrastruktur och den rättsliga ramen för etableringen och samordningen av en skiljedomstol som är internationellt verksam med hjälp av nätanslutna datorer och intelligenta system som främsta kommunikationsverktyg. Se följande adress: <http://www.e-global.es/arbitration/>

Med initiativen EEJ-Net och FIN-Net, som visserligen inte bara gäller e-handel, har kommissionen tillsammans med medlemsstaterna skapat nätverk för konsumentreklamationer för att hjälpa företag och konsumenter att snabbt och effektivt lösa tvister på den inre marknaden. Mer information finns på EEJ-Net:s webbplats <http://www.eejnet.org> och på FIN-Net:s webbplats <http://finnet.jrc.it>.

⁹⁶ http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/ecommerce/index.htm.

5. INTERNATIONELLA ASPEKTER

5.1. Internationell utveckling inom e-handeln

Eftersom e-handel och Internet i sig är företeelser där nationella gränser är betydelselösa, finns det ett uppenbart behov av att upprätta vissa ramar på internationell nivå. I detta sammanhang kan vissa av de lösningar som valts i direktivet, t.ex. begränsningarna av mellanhänders ansvar, fungera som en modell. Kommissionen har arbetat aktivt för att öka kännedomen om EU:s tillvägagångssätt och återkopplingen har varit mycket positiv.⁹⁷

Den ekonomiska lågkonjunkturen under senare år inom e-handeln och den ”nya ekonomin” har haft konsekvenser globalt och lett till att diskussionerna har avstannat. Med den senaste tidens återhämtning för e-handeln är ett ökat intresse för en internationell dialog och internationellt samarbete att vänta. Kommissionen kommer att fortsätta och om möjligt öka sitt deltagande i olika multilaterala och bilaterala forum och kommer att arbeta för en global e-handelsvänlig miljö.

Till de internationella forum där kommissionen deltar hör WTO:s arbetsprogram om e-handel⁹⁸, OECD:s arbete om bredband och konsumentskydd vid handel över gränserna, i synnerhet när det gäller Internet⁹⁹, Europarådets arbete om information och samarbete i frågor som rör informationssamhället¹⁰⁰ samt dess arbete om IT-brottslighet, den nya teknikens konsekvenser för de mänskliga rättigheterna, tjänster med villkorad tillgång samt uppgiftsskydd¹⁰¹, G8:s arbete om säkerhet och skydd på Internet samt WIPO:s arbete om skydd för immateriella rättigheter på Internet¹⁰². FN:s kommission för internationell handelsrätt (Uncitral) arbetar också med frågor som rör elektroniska kontrakt.¹⁰³ Vidare deltar kommissionen aktivt i samarbetet inom ramen för Asien-Europa-mötet¹⁰⁴ när det gäller

⁹⁷ Ett exempel på att direktivet kunnat fungera som modell är Sydafrikas lag 25 från 2002 om elektroniska meddelanden och transaktioner (Electronic Communications and Transactions Act 25 of 2002), där man följt direktivbestämmelserna om mellanhänders ansvar (artiklarna 12-15) mycket nära, Government Gazette of the Republic of South Africa, vol. 446, Cape Town, 2 augusti 2002, nr 23708.

⁹⁸ WTO hade redan 1998 tagit fram ett arbetsprogram om e-handel (finns på adressen http://www.wto.org/english/tratop_e/ecom_e/ecom_e.htm), även om uppföljningen av programmet inte uppfyllde alla förväntningar. Frågor som specifikt rör e-handel diskuteras nu på särskilda möten i Allmänna rådet, i synnerhet frågan om hur elektroniska leveranser skall klassificeras. Europeiska kommissionen stöder tillsammans med EU:s medlemsstater och många andra WTO-medlemmar ståndpunkten att elektroniska leveranser utgör tjänster och därmed omfattas av GATS-avtalet.

⁹⁹ Se <http://www.oecd.org>, under ”Browse”, ”By topic” och sedan ”Electronic Commerce”.

¹⁰⁰ Europarådet antog den 4 oktober 2001 konvention nr 180 om information och samarbete på rättsområdet rörande informationssamhällets tjänster, som utformats efter Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG av den 20 juli 1998, EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, och med exakt samma definition av informationssamhällets tjänster som den som anges i direktivet. Kommissionen har formellt föreslagit rådet att ansluta sig till konventionen på EU:s vägnar, KOM(2003) 398 slutlig, 7.7.2003.

¹⁰¹ Se <http://www.coe.int>, särskilt konventionen om Internetrelaterad brottslighet, ETS nr 185, som finns på följande webbadress: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/CadreListeTraites.htm>

¹⁰² Se <http://ecommerce.wipo.int/primer/index.html>.

¹⁰³ Se <http://www.uncitral.org>. Uncitral har redan utfört grundläggande arbete i fråga om e-handel i och med att man 1996 antog en modell till lag om elektronisk handel med antagandevägledning (*Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment*) och 2001 en modell till lag om elektroniska signaturer (*Model Law on Electronic Signatures*), som det ofta hänvisas till i internationella sammanhang.

¹⁰⁴ Med EU och de tio asiatiska ASEM-länderna.

åtgärdsplanen för att underlätta e-handel¹⁰⁵. Häre ingår rekommendationer till e-handelsregler som antogs i september 2002.¹⁰⁶

Icke-statliga forum som den globala affärsdialogen om e-handel (GBDe), den transatlantiska konsumentdialogen (TACD) och den transatlantiska affärsdialogen (TABD) om e-handel skall inte undervärderas.¹⁰⁷ De utfärdar rekommendationer till myndigheter och utarbetar standarder för näringslivet i frågor som rör mellanhänders ansvar (GBDe¹⁰⁸), konsumentskydd i samband med e-handel (TACD¹⁰⁹) samt digital handel (TABD¹¹⁰). Med tanke på att e-handeln är ett innovativt område som utvecklas snabbt, är sådana initiativ särskilt viktiga eftersom de kan ta upp frågor som rör den senaste utvecklingen snabbare och på ett mer flexibelt sätt än forum i offentlig regi.

Kommissionen deltar även i en rad bilaterala lagstiftningsdialoger rörande e-handel och informationssamhället i syfte att främja det tillvägagångssätt som följts i direktivet i rättsligt hänseende och arbeta för enhetliga regler på internationell nivå. Till dessa bilaterala dialoger hör bl.a. EU:s och USA:s dialog om informationssamhället, samarbetet med Kanada inom ramen för underkommittén för handel och investeringar mellan EU och Kanada (TISC), med bl.a. en arbetsplan för e-handel under 1999, dialogen mellan EU och Japan, lagstiftningsdialogen mellan EU och Mercosur samt dialogen med länderna i Medelhavsområdet.

5.2. Utvidgningen

En rad anslutningsländer har redan införlivat direktivet¹¹¹, men i vissa fall bara delvis. Av de tre¹¹² kandidatländerna har bara Rumänien införlivat direktivet. Kommissionen arbetar aktivt tillsammans med de återstående länderna för att se till att direktivet införlivas i tid.

6. UTVÄRDERING AV VINSTERNA MED DIREKTIVET

De begränsade erfarenheterna av direktivet gör att det är svårt att utvärdera vilken inverkan det haft. Vid en utvärdering är det viktigt att beakta att informationssamhällets tjänster inte bara utgör inköp och försäljning av varor och tjänster online. Det rör sig också om kommersiella meddelanden, information och underhållning, tillhandahållande av Internetanslutning, e-post, sökmotorer osv. Hittills har de klagomål som kommissionen har fått från företag som bedriver verksamhet online över gränserna bara gällt frågor som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde eller inremarknadsklausulen, t.ex. onlinespel¹¹³. Det tyder på att direktivet i övriga hänseenden har skapat en adekvat rättslig ram för informationssamhällets tjänster på den inre marknaden.

¹⁰⁵ <http://www.ktm.fi/eng/news/ase2002ecom/>.

¹⁰⁶ <http://www.congex.fi/ase2002ecom/>

¹⁰⁷ <http://www.gbde.org>, <http://www.tacd.org> och <http://www.tabd.org>.

¹⁰⁸ Paris-rekommendationen om ansvar, 13.9.1999, Miami-modellen för ett särskilt förfarande för anmälan och avlägsnande av innehåll med avseende på immateriella rättigheter, 26.10.2000.

¹⁰⁹ Särskilt dokument nr ECOM-27-02 "Resolution on children and e-commerce" och dokument nr Internet-20-02 "Resolution on protecting consumers from fraud and serious deception across borders".

¹¹⁰ Rapport från TABD-mötet i Chicago 2002, <http://www.tabd.org/recommendations/Chicago02.pdf>.

¹¹¹ Litauen, Ungern, Malta, Polen, Slovenien.

¹¹² Bulgarien, Rumänien, Turkiet.

¹¹³ Tjänsteleverantörer som är etablerade i en medlemsstat och som erbjuder vadslagning online i samband med idrottsevenemang åläggs av de andra medlemsstaterna att spärra åtkomsten till dessa onlinetjänster för dessa medlemsstaters medborgare.

Direktivet tycks ha minskat antalet domstolsförfaranden och har därmed skapat mer klarhet i fråga om rättsläget, i synnerhet vad beträffar mellanhänders ansvar. Tilltagande skillnader i medlemsstaternas rättspraxis var en av anledningarna för kommissionen att föreslå direktivet. Efter det att direktivet antogs har kommissionen inte fått uppgift om någon sådan rättspraxis. Detta tycks, tillsammans med garantin att mellanhänder inte åläggs att utföra arbetsbelastande och kostsam övervakning, ha bidragit till att mellanhänder kan tillhandahålla bastjänster till låga priser.

I samband med utvärderingen av direktivets effekter finns det vissa indikatorer som är särskilt intressanta och som ännu inte använts i befintliga mätningar av Internetanvändning och onlineverksamhet, vilka ofta felaktigt bara omfattar onlineförsäljning. Exempelvis andelen Internetanvändare som söker efter information på Internet innan man handlar offline, antalet gränsöverskridande informationssökningar som andel av informationssökningarna totalt på Internet, företagets produktivitetsvinster till följd av lägre kostnader för informationssökning vid handeln mellan företag samt företagets kostnader för onlinereklam.

Direktivet förväntas vara helt införlivat i alla medlemsstater före utgången av 2003, två år efter den i direktivet utsatta tidsfristen januari 2002. I den andra rapporten om tillämpningen av direktivet som skall läggas fram 2005 kommer direktivets effekter därigenom att kunna utvärderas mer utförligt och med hjälp av de indikatorer som nämns ovan.

7. HANDLINGSPLAN FÖR UPPFÖLJNINGEN AV DIREKTIVET

7.1. Säkra en korrekt tillämpning av direktivet

Kommissionen kommer att fortsätta att noggrant övervaka tillämpningen av direktivet i medlemsstaterna och bl.a. följa upp och granska relevant rättspraxis, förvaltningsbeslut och klagomål från medborgare och företag. De bilaterala kontakterna, som var mycket positiva i samband med att direktivet införlivades, kommer att upprätthållas med medlemsstaterna samt anslutnings- och kandidatländerna i syfte att lösa problem och säkerställa ett löpande informationsutbyte. Informationsförfarandet enligt direktiv 98/34/EG¹¹⁴, som hade stor betydelse för att direktivet skulle införlivas på ett korrekt och enhetligt sätt, kommer även att få stor betydelse när det gäller att se till att nya lagförslag med inverkan på informationssamhällets tjänster överensstämmer med direktivet.

7.2. Främja administrativt samarbete mellan medlemsstaterna

Efter att ha hjälpt till med att inrätta kontaktpunkter för administrativt samarbete mellan medlemsstaterna kommer kommissionen att vinnlägga sig om att se till att detta samarbete fungerar i praktiken och att information utbyts löpande mellan både kommissionen och medlemsstaterna samt mellan medlemsstaterna inbördes.

7.3. Spridning av information till företag och medborgare

När kommissionen har förvissat sig om att medlemsstaterna i enlighet med artikel 19.4 har utsett kontaktpunkter för företag och medborgare, kommer den att främja täta kontakter och

¹¹⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG av den 20 juli 1998, EGT L 217, 5.8.1998, s. 18.

ett löpande informationsflöde mellan de nationella kontaktpunkterna och företag och medborgare, i synnerhet med avseende på information om förvaltnings- och domstolsbeslut och ärenden där man löst tvister utanför domstol. Kommissionen kommer då att lägga särskild vikt vid att informationskraven enligt direktivet tillämpas korrekt och att information sprids om gällande uppförandekoder samt kontrollen av att dessa efterlevs.

Kommissionen finansierar redan ett informationssystem online som ett nät av euroinfocentrer kommer att administrera. Syftet är att sprida information till små och medelstora företag om de rättsliga aspekterna av e-handel och få feedback om de praktiska problem som företagen stöter på när de gör affärer via Internet (ELEAS-projektet).¹¹⁵ Informationssystemet kommer att vidgas till att även omfatta anslutnings- och kandidatländerna och verksamheten startar våren 2004.

7.4. Övervaka den politiska utvecklingen och kartlägga behov av ytterligare åtgärder

I ett antal medlemsstater är nya lagförslag på gång för onlinespel (även vadslagning), e-apotek och skydd av minderåriga. Detta medför en risk för nya skillnader i regelverket och snedvridningar av konkurrensen. Kommissionen kommer att följa denna utveckling noga för att se om åtgärder eventuellt behöver vidtas på gemenskapsnivå, vilket kommer att tas upp i den andra rapporten om direktivet under 2005.

Vad beträffar onlinespel, som för närvarande inte omfattas av direktivet och som kommissionen har fått in ett antal klagomål om med avseende på verksamhet som bedrivs över gränserna¹¹⁶, kommer kommissionen att vidta lämpliga åtgärder för handläggningen av dessa klagomål och även genomföra en studie för att få fram den information som krävs för att kunna avgöra om ett nytt initiativ eventuellt behöver tas på gemenskapsnivå och vad det i så fall skulle omfatta. Vidare har kommissionen när det gäller försäkringar, som för närvarande inte omfattas av inremarknadsklausulen i direktivet, inlett ett samarbete med medlemsstaterna och berörda parter för att undersöka hur man kan få vissa slag av försäkringsverksamhet att överensstämma med inremarknadsklausulen.

Kommissionen fortsätter att noga följa den tekniska utvecklingen när det gäller informationssamhällets tjänster för att se till att den rättsliga ramen skapar bästa möjliga förutsättningar för att e-handeln skall kunna vidareutvecklas.

7.5. Främja internationellt samarbete och lagstiftningsdialog

Eftersom e-handeln till sin karaktär är gränsöverskridande och därför kräver internationella lösningar, kommer kommissionen att bygga ut lagstiftningsdialogen med viktiga handelspartner och i ökad omfattning delta i internationella forum. Särskild vikt kommer att läggas vid att det etableras enhetliga regler på internationell nivå på områden som mellanhanders ansvar, förfaranden för anmälan och avlägsnande av olagligt innehåll, elektroniska avtal och informationskrav samt att mekanismer för tvistlösning utanför domstol främjas.

¹¹⁵ <http://ebusinesslex.net>

¹¹⁶ Med avseende på Danmark, Tyskland, Italien och Nederländerna, där myndigheterna har krävt att tjänsteleverantörer av onlinespel från andra medlemsstater skall spärra tillgången till deras webbplatser för medborgare som bor i dessa länder.

8. SLUTSATSER

Med de nya rättsliga ramar för e-handeln som direktivet skapat och som håller på att genomföras i alla medlemsstater är det nu nödvändigt att samla in information om hur det nya regelverket fungerar i praktiken.

Kommissionen tog därför initiativ till ett öppet samråd om rättsliga problem i samband med e-handel, för att få feedback och information om praktiska erfarenheter från marknaden och för att karlägga återstående praktiska hinder och eventuella nya rättsliga problem som företagen stöter på i samband med e-handel.¹¹⁷

Analyserna hittills har ännu inte visat på några behov av att anpassa direktivet, och med tanke på de begränsade praktiska erfarenheterna skulle det under alla omständigheter vara för tidigt med en omarbetning av direktivet. E-handeln utvecklas emellertid snabbt och den rättsliga, tekniska och ekonomiska utvecklingen måste följas och analyseras kontinuerligt.

Denna rapport är det första ledet i en kontinuerlig process som skall säkerställa att Europa fortsätter att ligga i framkant på utvecklingen och skapar bästa möjliga förutsättningar för e-handeln, med en maximal nivå av klara och tydliga bestämmelser för företag och konsumenter och en minimal arbetsbelastning för företag och medlemsstater.

Kommissionens förhoppning är att denna rapport skall vara till hjälp för medlemsstaterna när de skall se till att direktivet tillämpas korrekt och för medborgare och företag som vill få information om vilka möjligheter och vilket skydd som det nya regelverket ger. Kommissionen är tacksam för feedback om de resultat som läggs fram i denna rapport mot bakgrund av dess uppdrag att säkerställa en kontinuerlig övervakning av hur direktivet tillämpas¹¹⁸.

Resultaten av handlingsplanen i denna rapport kommer att offentliggöras. De kommer att ligga till grund för den andra rapporten om tillämpningen av direktivet som skall läggas fram 2005 och där eventuella behov av att anpassa direktivet också kommer att tas upp.

¹¹⁷ http://europe.eu.int/yourvoice/consultations/index_en.htm. Samrådet pågick fram till den 10 november 2003. Kommissionen kommer att analysera resultaten i ett arbetsdokument från kommissionen senast i januari-februari 2004 och kommer att diskutera resultaten med alla berörda parter på en konferens i april 2004, såsom anges i handlingsplanen eEurope 2005.

¹¹⁸ http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/ecommerce/index.htm.

BILAGA

INFÖRLIVANDE AV DIREKTIV 2000/31/EG

1. Medlemsstater:

Belgique/ België	<p>Loi sur certains aspects juridiques des services de la société de l'information visés à l'article 77 de la Constitution – 11 mars 2003/Wet betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet – 11 maart 2003</p> <p>Loi sur certains aspects juridiques des services de la société de l'information – 11 mars 2003/Wet betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij – 11 maart 2003</p> <p>Moniteur belge du 17.3.2003 p. 12960 et 12963.</p> <p>http://www.moniteur.be/index_fr.htm</p> <p>http://www.moniteur.be/index_nl.htm</p>
Danmark	<p>Lov om tjenester i informationssamfundet, herunder visse aspekter af elektronisk handel; LOV nr 227 af 22/04/2002 (Gældende)</p> <p>http://www.retsinfo.dk/_GETDOC_/ACCN/A20020022730-REGL</p>
Deutschland	<p>Gesetz über rechtliche Rahmenbedingungen für den Elektronischen Geschäftsverkehr (Elektronischer Geschäftsverkehr-Gesetz (EGG))</p> <p>Bundesgesetzblatt (BGBl) 2001 Teil I Nr. 70 vom 20. Dezember 2001, S. 3721</p> <p>http://www.iid.de/iukdg/EGG/index.html</p> <p>Mediendienste-Staatsvertrag in der Fassung des sechsten Rundfunkänderungsstaatsvertrags in Kraft seit 1. Juli 2002, u.a. im Gesetz- und Verordnungsblatt für das Land Rheinland-Pfalz vom 12. Juni 2002, S. 255</p>
Ελλάδα	<p>ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ'ΑΡΙΘ. 131 Προσαρμογή στην Οδηγία 2000/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά.</p> <p>(Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο).</p> <p>Αρ. Φύλλου 116, 16 Μαΐου 2003, σελ. 1747</p> <p>[Presidentdekret nr 131 om införlivande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel")]</p> <p>Grekländs officiella tidning nr 116 av den 16 maj 2003, s. 1747]</p>

España	<p>Ley 34/2002, de 11 de julio, de servicios de la sociedad de la información y de comercio electrónico</p> <p>BOE n° 166, 12.7.2002, p. 25388</p> <p>http://www.setsi.mcyt.es</p>
France	<p>Ännu inte införlivat.</p> <p>Lagförslag anmält till kommissionen enligt transparensdirektivet (direktiv 98/34). Anmälan nr 2003/0127, finns på kommissionens webbplats http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/tris</p>
Ireland	<p>European Communities (Directive 2000/31/EC) Regulations 2003 (S.I. No. 68/ 2003 of 24.2.2003)</p> <p>http://www.entemp.ie/ecd/ebusinfo.htm</p>
Italia	<p>Decreto legislativo 9/04/2003, n. 70</p> <p>Supplemento ordinario alla Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana – Serie Generale – n. 87 del 14/04/2003</p> <p>http://www.senato.it/parlam/leggi/deleghe/03070dl.htm</p>
Luxembourg	<p>Loi du 14 août 2000 relative au commerce électronique modifiant le code civil, le nouveau code de procédure civile, le code de commerce, le code pénal et transposant la directive 1999/93 relative à un cadre communautaire pour les signatures électroniques, la directive relative à certains aspects juridiques des services de la société de l'information, certaines dispositions de la directive 97/7/CEE concernant la vente à distance des biens et des services autres que les services financiers</p> <p>Memorial, Journal Officiel du Grand-Duché de Luxembourg, A – N° 96 du 8 septembre 2000, p. 2176</p> <p>http://www.etat.lu/memorial/memorial/a/2000/a0960809.pdf</p>
Nederland	<p>Ännu inte införlivat.</p>
Österreich	<p>152. Bundesgesetz, mit dem bestimmte rechtliche Aspekte des elektronischen Geschäfts- und Rechtsverkehrs geregelt (E-Commerce-Gesetz – ECG) und das Signaturgesetz sowie die Zivilprozessordnung geändert werden</p> <p>Bundesgesetzblatt 2001 vom 21. Dezember 2001, Teil I S. 1977.</p> <p>http://bgbl.wzo.at</p>
Portugal	<p>Ännu inte införlivat.</p> <p>Lagförslag anmält till kommissionen enligt transparensdirektivet (direktiv 98/34). Anmälan nr 2003/0134, finns på kommissionens webbplats http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/tris</p>

Suomi/ Finland	Laki N:o 458 tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta, 5.6.2002. Suomen Säädöskokoelma N:o 458, 11.6.2002, p. 3039. http://www.finlex.fi/pdf/sk/02/vihko072.pdf Finland har dessutom ändrat tre andra lagar som ett led i införlivandet. Dessa (Suomen Säädöskokoelma Nos. 459-61) finns också tillgängliga via den bifogade länken
Sverige	Lag om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster av den 6 juni 2002; SFS 2002:562 av den 14 juni 2002 Elektronisk version via http://www.regeringen.se , direktlänk finns ej.
United Kingdom	The Electronic Commerce (EC Directive) Regulations 2002 SI n° 2013 of 21.8.2002 http://www.legislation.hmso.gov.uk/si/si2002/20022013.htm För särskilt genomförande i sektorn för finansiella tjänster: http://www.hm-treasury.gov.uk/Documents/Financial_Services/Regulating_Financial_Services/fin_rsf_edirec.cfm?

2. EES-länder:

Island	Lög um rafræn viðskipti og aðra rafræna þjónustu 2002 nr. 30 16. apríl. Lagasafn. Uppfært til október 2002. Útgáfa 127B. Prenta í tveimur dálkum. (Act No 30/2002 on Electronic Commerce and other Electronic Service) http://www.althingi.is/lagas/127b/2002030.html
Liechtenstein	Gesetz vom 16. April 2003 über den elektronischen Geschäftsverkehr (E-Commerce-Gesetz; ECG) Liechtensteinisches Landesgesetzblatt 2003, Nr. 133 am 12. Juni 2003
Norge	Lov 2003-05-23 nr 35: Lov om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester (ehandelsloven) Publisert: I 2003 hefte 7. http://www.lovdato.no/all/hl-20030523-035.html